
NECESSITATS SOCIALS A ESPANYA

Anàlisi de les necessitats socials de la joventut

Informe

6.2

Maig 2020

Crèdits

**Observatori Social
de "la Caixa"**

**Edició: Fundació Bancària
"la Caixa", 2019
Plaça Weyler, 3
07001 Palma**

ISBN 978-84-9900-249-1

**Tractament i visualització de dades,
disseny gràfic i maquetació**

Andrés Fernández Torcida
www.andresft.com

La Fundació Bancària "la Caixa"
no s'identifica necessàriament
amb l'opinió dels autors d'aquesta
publicació.

observatoriosociallacaixa.org

Recerca i elaboració de l'informe

• Luis Ayala Cañón
(Universitat Rey Juan Carlos i EQUALITAS)

• Olga Cantó Sánchez
(Universitat d'Alcalá i EQUALITAS)

• Rosa Martínez López
(Universitat Rey Juan Carlos i EQUALITAS)

• Carolina Navarro Ruiz
(UNED i EQUALITAS)

• Marina Romaguera de la Cruz
(Universitat d'Alcalá i EQUALITAS)

**L'informe 6, dedicat a les necessitats socials per grups de població,
està dividit en cinc col·lectius: infants, joves, persones grans, dones
i immigrants. La bibliografia que surt a cadascun dels informes
correspon a la de tots els col·lectius.**

Sumari

---

4 Resum executiu

5 JOVES

5 La situació a Espanya

- 8 Benestar econòmic i material
- 8 Mercat laboral
- 9 Habitatge
- 9 Salut i hàbits de vida
- 9 Educació

12 La situació a Europa

14 Polítiques públiques

19 Bibliografia

RESUM EXECUTIU

Joves

- Els joves s'enfronten a importants problemes relacionats amb l'ocupació. L'elevada taxa d'atur juvenil, la precarietat laboral i els baixos salaris perjudiquen el benestar econòmic i material d'aquest grup d'edat i el situen en una posició relativa pitjor que la població en general.
- L'increment del preu de compra i lloguer de l'habitatge, sumat als baixos ingressos que obtenen els joves, té com a conseqüència un endarreriment de l'edat d'emancipació. La crisi econòmica va accentuar aquestes dificultats, i va fer augmentar el percentatge de joves que viuen amb els pares.

JOVES

LA SITUACIÓ A ESPANYA

Les dificultats econòmiques i socials a què s'enfronten els joves d'entre 18 i 29 anys afecten les seves decisions econòmiques, socials i fins i tot polítiques, i repercuteixen en el desenvolupament social. Fins a quin punt es cobreixen avui dia les necessitats dels joves té, doncs, una rellevància especial en la configuració de la societat futura. La manca d'oportunitats professionals, l'empitjorament de les condicions laborals i els problemes en l'accés a l'habitatge poden fer que aquestes noves generacions se sentin excloses d'una societat que veuen cada vegada més injusta, cosa que contribuiria a debilitar la cohesió social. No hem d'oblidar que les dificultats d'accés a l'ocupació i l'augment de la precarietat laboral redueixen la probabilitat d'emancipació i les taxes de fecunditat en un context amb un envelliment poblacional acusat.

Entre les diverses dimensions relacionades amb les necessitats socials s'han seleccionat deu indicadors per mesurar les que afecten els joves pel que fa a benestar econòmic i material, situació en el mercat laboral, dificultats per accedir a un habitatge i nivell de salut. Els resultats mostren que a Espanya els joves es troben en una situació clarament pitjor que el conjunt de la població en tots els àmbits de les necessitats socials, excepte pel que fa a alguns indicadors de salut. Com és natural, els joves gaudeixen de més bona salut, tot i que hi ha signes que molts tenen hàbits de vida poc saludables. La seva situació en el mercat laboral és pitjor que la de la població en general (Villar, 2014), cosa que, tenint en compte el poc pes de les prestacions monetàries en la seva renda familiar, implica que el seu nivell de benestar econòmic i material també és baix. La crisi econòmica va provocar un fort augment de les necessitats socials d'aquest grup, que ha experimentat una recuperació lenta i insuficient en la majoria d'indicadors seleccionats

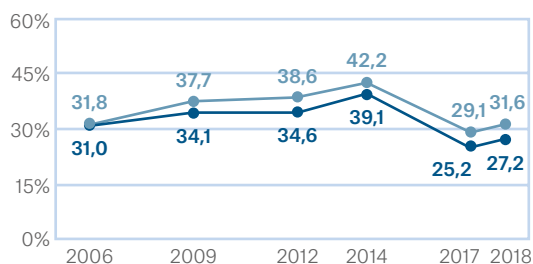
Indicadors de necessitats socials dels joves per dimensions del benestar

● Joves ● Població total

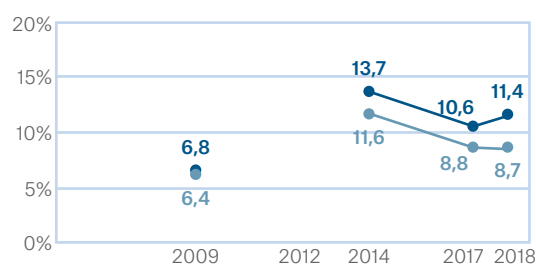
Dificultat per arribar a final de mes:

% de joves (18-29 anys) que viuen en llars que declaren que tenen dificultats o moltes dificultats per arribar a final de mes.

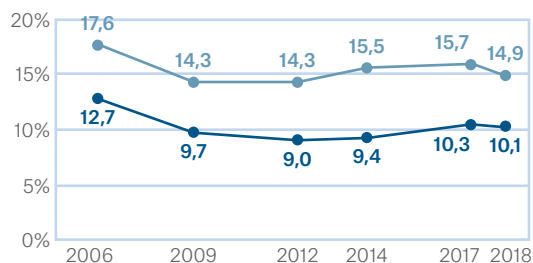
Pobresa consistent:

% de joves (18-29 anys) que viuen en llars que pateixen de manera simultània risc de pobresa monetària i privació material.

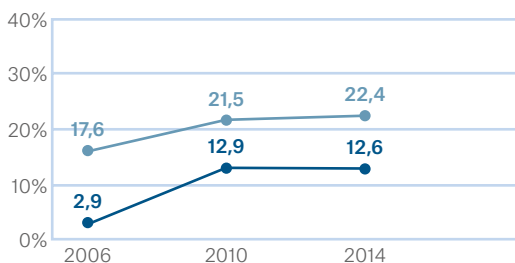
Inestabilitat laboral:

% de joves (20-29 anys) que viuen en llars on tots els empleats tenen un contracte temporal.

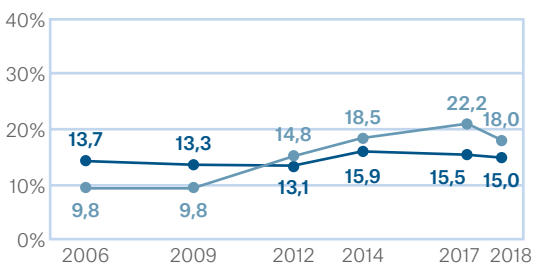
Empleats amb un salari per hora per sota de dos terços del salari mitjà:

% de joves (20-29 anys) actius i amb feina que tenen un salari per hora brut inferior a dos terços del salari mitjà.

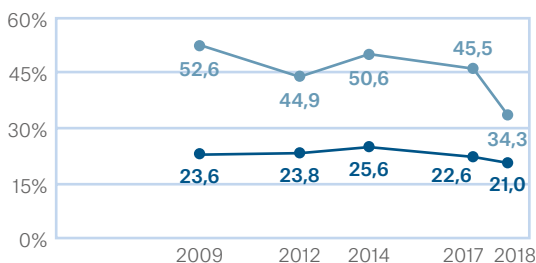
Pobresa laboral:

% de joves (18-29 anys) amb feina que viuen en una llar amb una renda familiar que se situa per sota del llindar de pobresa.

Sobrecàrrega en despeses de l'habitatge:

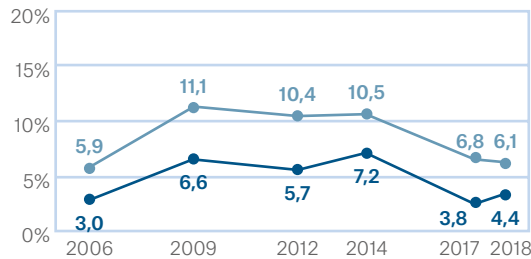
% de joves (18-29 anys) al capdavant de llars on les despeses de l'habitatge superen el 30% de la renda disponible.

● Joves ● Població total

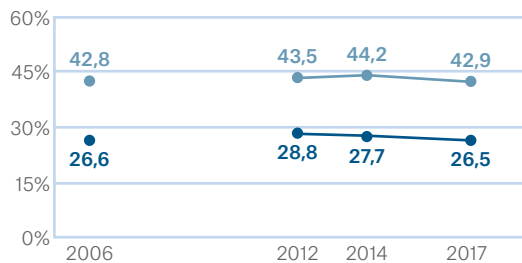
Retards en el pagament del lloguer o la hipoteca:

% de joves (18-29 anys) al capdavant de llars que s'han endarrerit en el pagament del lloguer o la hipoteca durant l'últim any.

Consum insuficient de fruita i verdura:

% de joves (18-29 anys) que no consumeixen fruita i verdura diàriament.

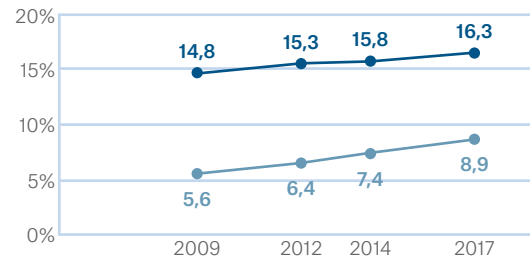

Notes:

Els indicadors per als joves en relació amb l'educació es poden consultar a l'Informe 5 d'aquesta col·lecció.

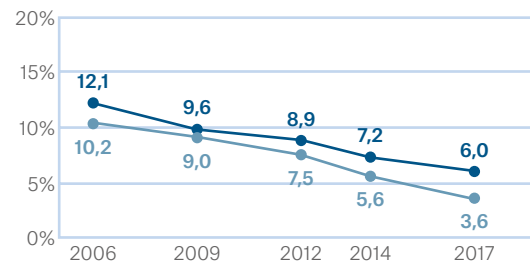
Obesitat:

% de joves (18-29 anys) amb un índex de massa corporal superior a 30.

Consum elevat de tabac:

% de joves (18-29 anys) que fumen 20 o més cigarrets al dia. Percentatge ajustat per edat.

Font:

Elaboració pròpia a partir de dades de l'ECV, l'EPA, l'EES i l'ENSE/EHIS.

Benestar econòmic i material i mercat laboral

La capacitat econòmica dels joves està estretament relacionada amb la seva posició en el mercat laboral, que és la seva principal font d'ingressos. Gairebé un de cada quatre adults d'entre 18 i 29 anys viu en llars que tenen dificultats per arribar a final de mes. Aquest indicador és superior al de la població en general, cosa que revela que la població jove es concentra més a les llars que pateixen pressió financera. El percentatge de joves amb dificultats per arribar a final de mes va anar creixent des de l'inici de la crisi econòmica fins a arribar al 42,2% el 2014. Durant aquests últims anys, s'observa una tendència descendent, amb una millora de deu punts percentuals el 2017 respecte a l'any anterior. Els baixos ingressos laborals dels joves i l'atur juvenil expliquen, en part, aquesta incapacitat per cobrir les necessitats bàsiques, tot i que el problema s'atenua gràcies al fet que altres membres de la llar es troben en una situació millor.

El 2009 la taxa de pobresa consistent entre els joves era inferior a la del total de la població. La crisi econòmica, tanmateix, va invertir aquest patró: el 2014, el 13,7% dels joves vivien en llars amb risc de pobresa monetària i privació material, mentre que aquesta pobresa consistent afectava l'11,6% de la població total. En part, aquest resultat és conseqüència de l'endarreriment de l'emancipació dels joves, a més de l'augment de la mida de les llars més pobres, que accepten altres membres amb dificultats econòmiques (Herrero, Soler i Villar, 2013). En l'etapa més recent, la pobresa consistent ha baixat moderadament, i el 2018 afectava més d'un de cada deu joves.

L'ocupació és, sens dubte, la dimensió que més reptes planteja per al benestar d'aquest col·lectiu. La manca d'oportunitats professionals a l'inici de la vida laboral pot perjudicar el progrés econòmic i social de les persones d'aquesta franja d'edat. A Espanya, la taxa d'atur juvenil és molt preocupant, ja que, malgrat que ja se situava en nivells elevats abans de la recessió (14,3% el 2008), va arribar a créixer fins al 41% el 2013. La recuperació econòmica ha revertit aquesta tendència, tot i que el 2018 gairebé un de cada quatre joves actius d'entre 20 i 29 anys encara estava a l'atur. El mercat

laboral espanyol es caracteritza per una segmentació estructural entre els majors de 30 anys, que tenen contractes indefinits, i els joves, afectats per l'elevada temporalitat dels contractes (García-Pérez i Muñoz-Bullón, 2011). La crisi no tan sols ha fet empitjorar la taxa d'atur juvenil, sinó que també ha provocat un augment de la inestabilitat laboral d'aquest col·lectiu. El percentatge de joves que vivien en llars on tots els treballadors tenien contracte temporal es va reduir amb la recessió, ja que es va produir un efecte d'expulsió de les persones amb aquest tipus de contractes cap a l'atur. No obstant això, tot i que la recuperació ha comportat una millora de l'atur, la incorporació dels joves al món laboral s'ha produït, fonamentalment, a través de la contractació temporal. El 2018, el 54,8% dels empleats d'entre 20 i 29 anys tenien un contracte temporal, mentre que aquest percentatge baixava fins al 26,8% per a la població total. No obstant això, la millor posició laboral d'altres membres de la llar atenuava les diferències pel que fa a la temporalitat intrafamiliar.

Un altre indicatiu de precarietat laboral entre els joves espanyols és la insuficiència dels seus salaris. El percentatge de joves amb un salari inferior a dos terços del salari mitjà va passar del 17,6% el 2006 al 22,4% el 2014, cosa que reflecteix que el mercat laboral ofereix més feines de molt poca qualitat a les persones d'entre 20 i 29 anys que no pas a la població en conjunt. Mentre que la incidència dels salaris baixos entre el total de la població no depèn de la fase del cicle econòmic, en el cas dels joves el cicle econòmic és clau, i cal destacar l'increment sostingut, des de fa una dècada, d'empleats d'entre 20 i 29 anys amb salaris baixos. La pobresa laboral d'aquest grup d'edat era inferior a la de la població en general abans del 2012, però des de llavors fins avui el percentatge de joves amb feina que viuen en llars per sota del llindar de pobresa no ha parat de créixer, fins a arribar a un 22,2%. Aquest resultat posa de manifest que els joves es concentren en llars amb escassetat d'hores de treball i feines de poca qualitat que no els permeten sortir de la pobresa.

Habitatge

Un altre dels obstacles més preocupants per als joves són les dificultats per accedir a un habitatge. L'augment del preu de compra i de lloguer d'un habitatge és una de les principals barreres perquè molts joves es plantegin l'emancipació. Al voltant de la meitat dels joves d'entre 18 i 29 anys que sustenten econòmicament un habitatge hi destinen més del 30% de la renda disponible, bé en concepte de lloguer, d'amortització i interessos d'hipoteca o rebuts, entre altres. Aquest resultat duplica l'indicador per al total de la població. D'altra banda, la recessió va comportar un increment dels endarreriments en el pagament del lloguer o la hipoteca. El 2017, un 6,8% dels joves d'entre 18 i 29 anys que encapçalaven una llar declaraven que s'havien endarrerit en aquests pagaments, en comparació del 3,8% de la població total.

Salut i hàbits de vida

També és important estudiar els resultats i l'evolució dels indicadors de salut en els adults joves per poder identificar possibles factors de risc sanitari futur. El percentatge de joves d'entre 18 i 29 anys que pateixen obesitat és molt inferior al corresponent al total de la població, ja que els joves fan més exercici físic i, per tant, presenten un percentatge de sedentarisme més baix. No obstant això, l'indicador d'obesitat mostra una tendència a l'alça preocupant: mentre que el 2006 un 5,6% dels joves tenia un índex de massa corporal superior a 30, el 2017 aquest percentatge havia augmentat fins al 8,9%. Això pot ser causat pels dèficits d'hàbits de vida saludables d'aquest grup: al voltant d'un 43% dels joves no consumeix verdura ni cap peça de fruita diàriament. D'altra banda, s'observa una reducció clara en el consum de tabac, amb una incidència bastant més baixa entre els joves que en la població en general. El percentatge de joves d'entre 18 i 29 anys que consumien més de 20 cigarrets diaris es va reduir a la tercera part entre el 2006 i el 2017, cosa que sembla indicar que els joves estan cada vegada més conscienciats sobre els efectes nocius del tabac per a la salut.

Educació

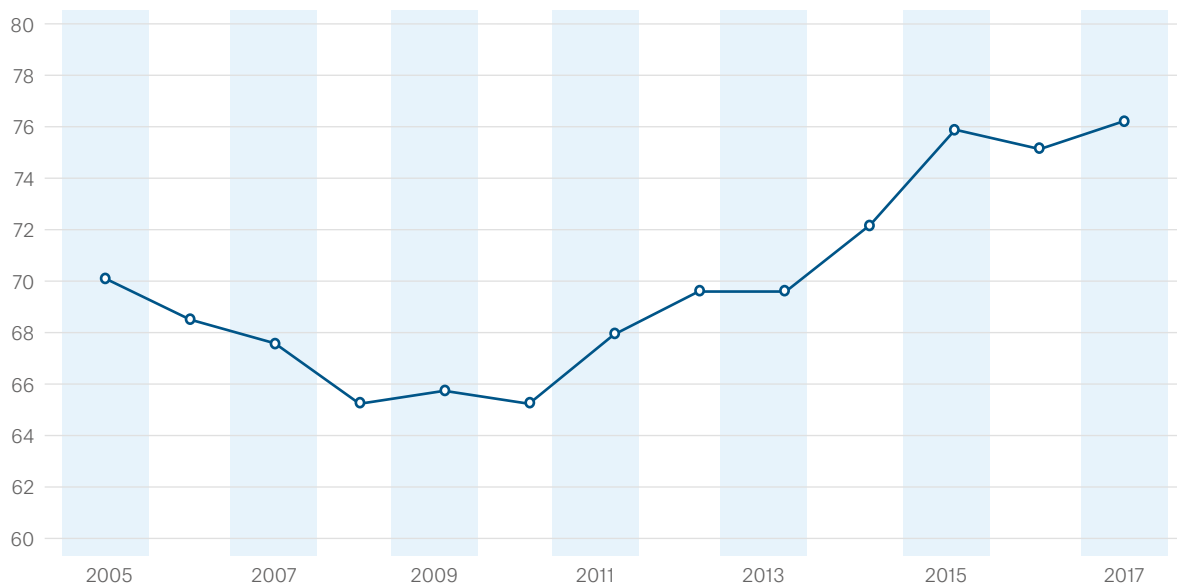
També cal destacar la importància de l'educació per al desenvolupament professional i social dels joves (per a més informació, vegeu l'Informe 5, sobre educació). La taxa d'abandonament escolar a Espanya és molt elevada: un de cada cinc joves d'entre 18 i 24 anys que no han acabat els estudis d'educació secundària superior no continuen els estudis. Si bé la recessió econòmica va reduir aquesta taxa d'abandonament a causa de la manca d'oportunitats laborals per a persones amb un nivell educatiu baix, Espanya presenta una de les taxes més elevades d'aquesta variable dins el context europeu.

EMANCIPACIÓ DELS JOVES

Espanya ha estat tradicionalment un dels països europeus amb un percentatge més elevat de joves que viuen amb els pares. Des de l'any 2008, les possibilitats d'emancipació encara han disminuït més com a conseqüència de la crisi econòmica: a causa de l'atur juvenil, la precarietat laboral i les dificultats per accedir a un

habitatge. Com es pot observar a la figura 2, l'emancipació dels joves va augmentar durant el boom econòmic. No obstant això, el percentatge de joves que viuen a casa dels pares ha seguit una acusada tendència a l'alça des de l'any 2010. Actualment, el 76% dels joves menors de 30 anys encara no han pogut independitzar-se.

Figura 2. Percentatge de joves d'entre 20 i 29 anys que viuen amb els pares a Espanya, 2005-2017.

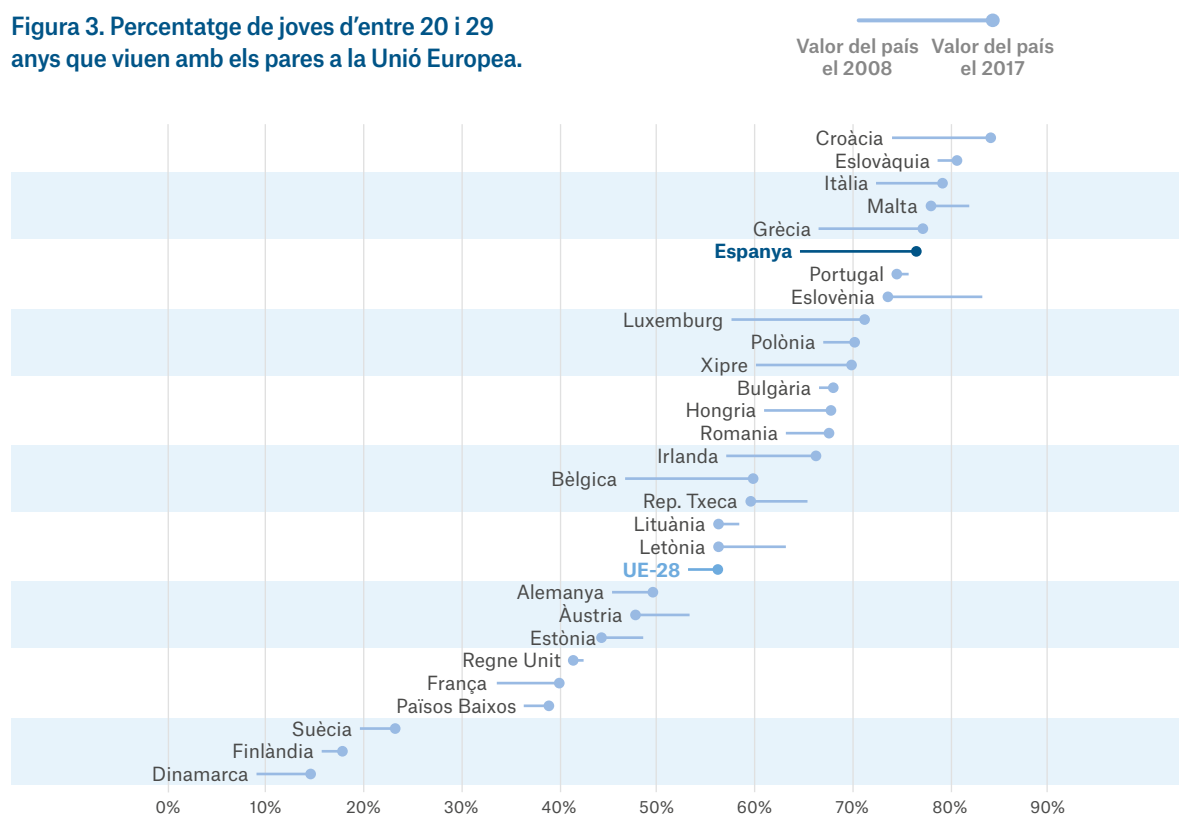
Font:
Base de dades de l'Eurostat.

EMANCIPACIÓ DELS JOVES

Aquesta tendència a la baixa en l'emancipació es produeix pràcticament a tots els països de la Unió Europea. Entre el 2008 i el 2017 va augmentar el percentatge d'adults d'entre 20 i 29 anys que vivien amb els pares. Espanya és un dels països on aquest percentatge és més elevat, molt allunyat de la mitjana europea (el 76,2% dels joves no estaven emancipats el 2017, en comparació del 53,1% de la UE). En el rànquing, Espanya

ocupa una posició semblant a la d'altres països mediterranis com Portugal, Grècia i Itàlia. Això sembla indicar que, a més de les necessitats que té aquest grup d'edat en matèria d'ocupació i habitatge, la manca d'ajudes públiques per a l'emancipació a Espanya ha fet que els joves espanyols hagin de recórrer a la família a la recerca de protecció financera i endarrereixin la sortida de la llar parental (Ayllón, 2009).

Figura 3. Percentatge de joves d'entre 20 i 29 anys que viuen amb els pares a la Unió Europea.

Nota: En el cas de Croàcia, la dada del 2008 correspon al 2010

Font: Base de dades de l'Eurostat.

LA SITUACIÓ A EUROPA

Malgrat que els joves es troben en una posició relativa pitjor que la resta de la població a tots els països de la Unió Europea, aquesta diferència és més acusada a Espanya.

En termes comparats, les dimensions de les necessitats socials en què s'observa una bretxa més important entre els joves i la població total són l'accés a l'habitatge i el benestar econòmic i material. A Espanya, el percentatge de joves d'entre 18 i 29 anys que tenen dificultats per cobrir les seves necessitats bàsiques a final de mes és superior a la mitjana del context europeu: gairebé un terç dels joves espanyols pateix aquest tipus de pressió financera, mentre que aquest percentatge baixa fins al 23,3% en el cas dels joves europeus. El 2017 Espanya se situava a la cua del rànquing d'aquest indicador, juntament amb països com Itàlia o Portugal. Malgrat tenir uns nivells d'atur juvenil i de contractació temporal molt més elevats que altres estats membres de la Unió Europea (Villar, 2014), Espanya se situa en una posició intermèdia pel que fa al percentatge d'empleats amb un salari per hora inferior a dos terços del salari mitjà. Aquesta diferència es manté si ens fixem en la mitjana europea: els joves es troben en una posició relativa pitjor a tot el context europeu (el 2014, un 24,3% dels empleats d'entre 20 i 29 anys no tenien un salari suficient, en

comparació del 16,6% del total de la població). Suècia i Bèlgica són els països on el problema dels salaris baixos té menys incidència, mentre que Alemanya se situa a la cua del rànquing. Els joves espanyols es troben en una posició similar que els d'Eslovàquia, Luxemburg i la República Txeca.

Més preocupant resulta l'indicador d'endarreriments en els pagaments relacionats amb l'habitatge: a Espanya, un 6,8% dels joves emancipats s'ha endarrerit en el pagament de la hipoteca, el lloguer o altres despeses relacionades, mentre que pel que fa a la mitjana europea el percentatge és inferior, del 5,5%. Espanya se situa a la part mitjana-baixa del rànquing, juntament amb Bulgària, Bèlgica i Portugal.

D'altra banda, el percentatge d'espanyols d'entre 18 i 29 anys amb obesitat és superior a la mitjana europea, i Espanya se situa a la part mitjana-baixa del rànquing juntament amb països com Àustria o França. Aquest resultat contrasta amb el resultat per a la població total, que, tot i que és gairebé un punt percentual més alt que el nivell mitjà de la població europea, se situa quatre llocs per sobre de la posició dels joves.

Figura 4. Joves: posició d'Espanya en el rànquing de necessitats socials de la Unió Europea (28 països).

Posició en el rànquing europeu (verd = millor; vermell = pitjor)

	Joves			Total		
	Espanya	UE-28	Posició 2017	Espanya	UE-28	Posició 2017
Dificultat per arribar a final de mes: % de personas que viven en hogares que declaran llegar a fin de mes con dificultad o mucha dificultad.	29,8	23,3	19	25,2	21,7	17
Empleats amb un salari per hora per sota de dos terços del salari mitjà: % de personas activas i amb feina que tenen un salari per hora brut inferior a dos terços del salari mitjà.	22,5	24,3	12	12,6	16,6	9
Endarreriments en el pagament del lloguer o la hipoteca: % de personas que viuen en llars que s'han endarrerit en el pagament del lloguer o la hipoteca durant l'últim any.	6,8	5,5	18	3,8	3,1	19
Obesitat: % de personas amb un índex de massa corporal per sobre del límit d'obesitat.	7,6	7,2	19	16,2	15,4	14

Font:

Elaboració pròpia a partir de dades de l'EU-SILC, la SES i l'EHIS.

POLÍTIQUES PÚBLIQUES:

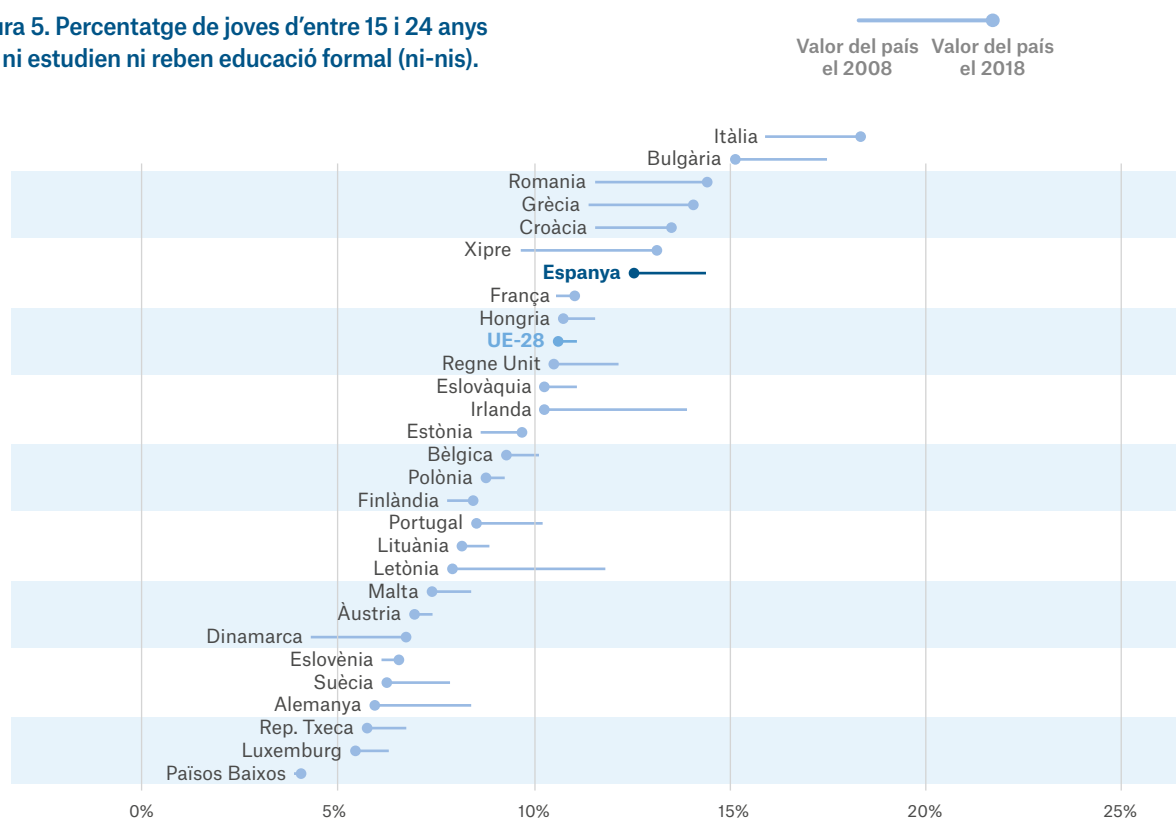

A Espanya, les polítiques públiques de caràcter monetari dirigides als joves tenen poc pes dins el total de la despesa pública (Villar, 2014), i són poques les prestacions que s'encaminen a millorar les condicions de vida d'aquest grup d'edat. La majoria de programes relacionats amb els joves els duen a terme les comunitats autònomes i els ens locals, tot i que, a escala nacional, existeixen algunes entitats implicades en la presa de decisions relacionades amb aquest col·lectiu, com l'Institut de la Joventut (INJUVE) o el Consell de la Joventut. Així mateix, el Govern ha elaborat l'estratègia Joventut 2020 amb l'objectiu d'establir un marc de referència per a les polítiques de joventut a Espanya, afavorir la coordinació entre entitats públiques en aquest sentit i dur a terme accions i programes per a joves d'entre 16 i 29 anys en diversos àmbits, com ara l'educació, l'ocupació, l'habitatge, la salut, la participació en la societat i la cooperació internacional. Cal destacar que al voltant del 90% del pressupost destinat a l'estratègia Joventut 2020 està dedicat a polítiques d'ocupació i emprenedoria, mentre que altres àrees en què els joves tenen àmplies necessitats socials, com ara l'accés a l'habitatge i l'emancipació, no queden prou cobertes (Comissió Europea, 2018a).

Malgrat que les polítiques d'ocupació per a joves són les que reben més finançament, en general no són suficients per mitigar la mala situació d'aquest col·lectiu en el mercat laboral. Concretament, existeixen alguns programes encaminats a combatre l'atur juvenil, la contractació temporal i l'abandonament de la formació. Així doncs, el contracte per a la formació i l'aprenentatge té com a objectius la inserció laboral i la qualificació professional de treballadors d'entre 16 i 25 anys amb manca d'experiència. Aquest contracte inclou un programa de formació per al treballador i comporta una sèrie de bonificacions fiscals per a l'empresa. En aquesta línia, tots els estats membres de la Unió Europea han implementat els contractes de Garantia Juvenil, adreçats a joves menors de 25 anys que hagin estat a l'atur o que hagin abandonat l'educació formal durant almenys quatre mesos. Es planteja com un programa perquè els joves puguin accedir a llocs de treball de qualitat amb una educació i una formació contínues, amb l'objectiu principal de reduir el nombre de joves d'entre 15 i 24 anys que ni estudien ni treballen (més coneguts com a «ni-nis»). Com es pot observar a la figura 5, Espanya se situa per sobre de la mitjana europea pel que fa a percentatge de ni-nis: el 2018, un 12,4% dels joves que no treballaven no rebien cap tipus d'educació, en comparació del 10,5% de població jove europea en aquesta mateixa situació, tot i que aquest percentatge havia baixat dos punts percentuals des del 2008.

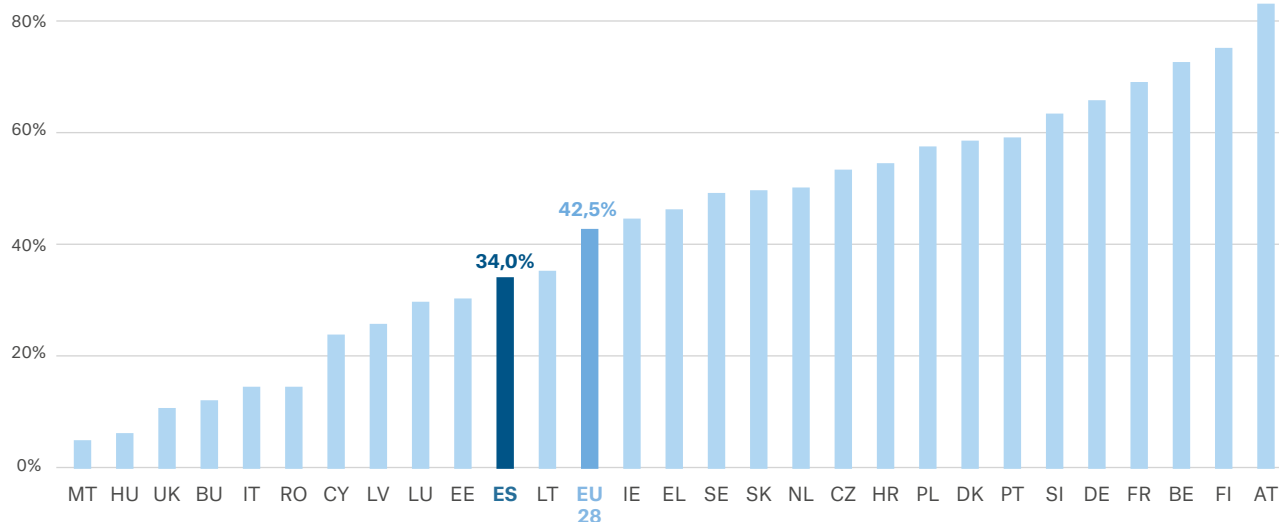
La implantació de la Garantia Juvenil als diferents països de la Unió Europea s'ha fet de diverses maneres, i posa de manifest resultats diferents pel que fa a la incorporació dels joves al mercat laboral. La figura 6 recull el percentatge de joves que no treballaven ni coberts per la Garantia Juvenil el 2016. A Espanya, aquest percentatge era del 34%, per sota de la mitjana europea i prop de les dades de països com Estònia i Lituània. A la part alta del rànquing hi havia països com Àustria, Finlàndia o Bèlgica, amb taxes de cobertura superiors al 70%. Tot i que Espanya ha experimentat millores en l'ocupació dels joves durant els últims anys, aquests resultats demostren que cal millorar la qualitat dels llocs de treball que s'ofereixen a través d'aquest programa i incrementar la taxa de cobertura, així com sostenir la integració laboral dels seus beneficiaris quan acaba la Garantia Juvenil (Comissió Europea, 2018b).

Figura 5. Percentatge de joves d'entre 15 i 24 anys que ni estudien ni reben educació formal (ni-nis).

Font:
Base de dades de l'Eurostat.

Figura 6. Percentatge de ni-nis coberts per la Garantia Juvenil, 2016.

Font:

Base de dades de supervisió de la Garantia Juvenil, 2016.

D'altra banda, actualment, no hi ha cap pla general per millorar l'accés dels joves a l'habitatge. La manca d'accés impossibilita l'emancipació i fa augmentar l'edat mitjana a què aquest grup marxa de casa els pares. Hi ha un programa general d'ajudes al lloguer d'un habitatge per a ciutadans amb pocs mitjans econòmics: els ingressos del beneficiari no poden ser superiors a tres vegades l'IPREM, i l'import del lloguer no pot ser superior a 600 euros mensuals. No obstant això, el gran increment dels preus del lloguer a Espanya fa que només un nombre limitat de joves pugui accedir a aquesta ajuda, que pràcticament és inaplicable a les grans ciutats.

A escala autonòmica, també hi ha beneficis fiscals per a l'arrendament d'habitatge per part de joves (figura 7) i deduccions per la compra d'un habitatge habitual, a més de certes ajudes municipals, però els imports d'aquestes polítiques són molt limitats i els seus requisits fan que gran part de la població jove quedi fora del seu àmbit d'abast.

Figura 7. Deduccions en l'IRPF per arrendament d'habitatge habitual destinades a joves, 2018.

Comunitat autònoma	Edat	Reducció sobre l'import anual del lloguer	Import màxim de la reducció anual	Màxim de la base liquidable
Andalusia	<= 35	15%	500 €	19.000 €
Astúries	General	10%	455 €	25.009 €
Canàries	General	20%	600 €	20.000 €
Cantàbria	<= 35	10%	300 €	22.000 €
Castella i Lleó	<= 35	20%	459 €	18.900 €
Castella-la Manxa	<= 35	15%	450 €	12.500 €
Catalunya	< 32	10%	300 €	20.000 €
Com. Valenciana	<= 35	20%	700 €	30.000 €
Extremadura	<= 35	5%	300 €	19.000 €
Galícia	<= 35	10%	300 €	22.000 €
Illes Balears	<= 35	15%	400 €	20.000 €
Madrid	<= 35	30%	1.000 €	25.620 €
Navarra	< 30	20%	1.500 €	30.000 €
País Basc	< 30	25% - 30%	2.000 € - 2.400 €	-

Nota:

Es recullen les reduccions, els imports màxims de reducció i els límits de la base liquidable per a la tributació individual. No obstant això, certes comunitats autònomes imposen quanties superiors per a la tributació conjunta, així com per a supòsits concrets.

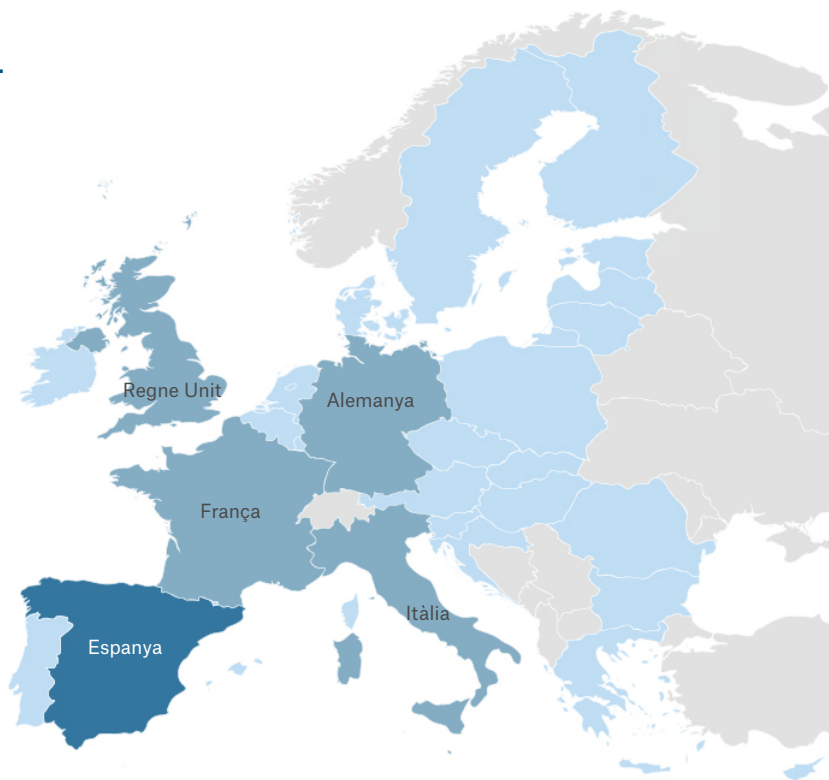
Fuente:

Manual pràctic de renda i patrimoni 2018, Agència Tributària, Ministeri d'Hisenda; Norma foral 3/2014, de 17 de gener, de l'impost sobre la renda de les persones físiques del territori històric de Guipúscoa; Norma foral 33/2013, de 27 de novembre, de l'impost sobre la renda de les persones físiques del territori històric d'Àlaba; Norma foral 13/2013, de 5 de desembre, de l'impost sobre la renda de les persones físiques del territori històric de Biscaia; Text refós de la Llei foral de l'impost sobre la renda de les persones físiques (Decret foral legislatiu 4/2008, de 2 de juny, Navarra).

Finalment, el sistema d'impostos i prestacions espanyol redistribueix menys les rendes dels més joves que no pas les d'altres grups demogràfics, cosa que, sumada als baixos salaris, la precarietat laboral i la inestabilitat en el mercat de treball, situa aquest grup de població en una posició relativa pitjor. Com posa de manifest Cantó (2019), mentre que el sistema redueix gairebé un 60% la desigualtat dels individus que viuen en llars on tots els membres tenen més de 40 anys, només ho fa un 15% a les llars joves. Això és degut, principalment, al gran pes que tenen a Espanya les pensions contributives.

Figura 8. Percentatge de reducció de la desigualtat a causa del sistema d'impostos i transferències, 2018.

País	Todos hogar < 40	Todos hogar > 40
Espanya	-16%	-55%
Alemanya	-31%	-58%
França	-33%	-57%
Itàlia	-21%	-58%
Regne Unit	-37%	-43%

Font:
Cantó, O. (2019), «Desigualdad, redistribución y políticas públicas: ¿hay una brecha generacional?», Cuadernos del ICE.

BIBLIOGRAFIA

- AYALA, L., MARTÍNEZ, R. Y SASTRE, M. (2006) Familia, infancia y privación social, Madrid, Fundación FOESSA.
- AYALA, L. Y CANTÓ, O. (2018) The driving forces of rising inequality in Spain: Is there more to it than a deep worsening of low income households living standards?, in *Inequality and Inclusive Growth in Rich Countries: Shared Challenges and Contrasting Fortunes*, Brian Nolan (ed.), Oxford University Press, 2018, Capítulo 10, Oxford.
- AYLLÓN, S. (2009), "Poverty and living arrangements among youth in Spain, 1980-2005", *Demographic Research*, 20: 403-434.
- AYLLÓN, S. (2017) Growing up in Poverty: Children and the Great Recession in Spain, in *Children of Austerity. The Impact of the Great Recession on Child Poverty in Rich Countries*, ed. B. Cantillon, Y. Chzhen, S. Handa and B. Nolan, UNICEF and Oxford University Press, pp. 219-242.
- BÁRCENA-MARTÍN, E. Y MORO-EGIDO, A.I. (2013). "Gender and Poverty Risk in Europe". *Feminist Economics*, 19(2): 69-99.
- CANTÓ, O. (2013) Los Efectos Redistributivos de las Políticas Públicas de Carácter Monetario: Un Análisis de Microsimulación con EUROMOD, capítulo 4 en 1er Informe sobre la desigualdad en España 2013, Fundación Alternativas.
- CANTÓ, O. (2014), La contribución de las prestaciones sociales a la redistribución, en Capítulo 2 "Distribución de la Renta, Condiciones de Vida y Políticas Redistributivas" VII Informe sobre exclusión y desarrollo social en España 2014, V. Renes (coord.), Fundación FOESSA - Cáritas, Madrid.
- CANTÓ, O. (2019), "Desigualdad, Redistribución y Políticas Públicas: ¿Hay una brecha generacional?", *Cuadernos del ICE*.
- CANTÓ, O., AYALA, L., ADIEGO, M., LEVY, H. Y PANIAGUA, M.M. (2014), Going regional: the effectiveness of different tax-benefit policies in combating child poverty in Spain, in Dekkers, G., M. Keegan y C. O'Donoghue, (eds.), *New pathways in microsimulation*, Surrey, Ashgate: 183-202.
- CANTÓ, O. Y AYALA, L. (2014), Políticas públicas para reducir la pobreza infantil en España: Análisis de impacto, Madrid, UNICEF.
- CEBRIÁN, I. Y MORENO, G. (2008). La situación de las mujeres en el mercado de trabajo español: desajustes y retos. *ECONOMÍA INDUSTRIAL* N° 367: 121-137.
- Comisión Europea (2016): Compromiso estratégico para la igualdad entre mujeres y hombres 2016-2019, Luxemburgo, 2016.
- Comisión Europea (2018a), "Youth Wiki national description: Youth policies in Spain".
- Comisión Europea (2018b), "Youth Guarantee country by country: Spain".
- Comisión Europea (2018c): Report on equality between women and men in the EU, Luxembourg, 2018.
- DEL RÍO, C. Y ALONSO-VILLAR, O. (2014). "Mujeres ante el empleo (y el desempleo) en el Mercado laboral español, 1996-2013". AREAS, *Revista Internacional de Ciencias Sociales*, nº 33 (Desigualdades de género en España: continuidades y cambios).
- European Union (2018). Special Eurobarometer 469. Integration of immigrants in the European Union. <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm>.
- GARCÍA-PÉREZ, J.I. Y MUÑOZ-BULLÓN, F. (2011), "Transitions into permanent employment in Spain: an empirical analysis for young workers", *British Journal of Industrial Relations*, 49, 1: 103-143.
- GAUTHIER, A. (2007) The impact of family policies on fertility in industrialized countries: a review of the literature, *Population Research and Policy Review*, 2007, vol.26, issue 3, 323-346.

GONZÁLEZ, L. (2011) The effects of a universal child benefit, Economics Working Papers 1281, Department of Economics and Business, Universitat Pompeu Fabra.

GRADÍN, C., DEL RÍO, C. Y CANTÓ, O. (2010). "Gender wage discrimination and poverty in the EU". *Feminist Economics*, vol. 16(2): 73 - 109.

HERRERO, C., SOLER, A. Y VILLAR, A. (2013), "Desarrollo y pobreza en España y sus comunidades autónomas: el impacto de la crisis", *Papeles de Economía Española*, 138: 98-113.

HUDDLESTON, T., BILGILI, O., JOKI, A., Y VANKOVA, Z. D. (2015). Migrant integration policy index. Barcelona (CIDOB) & Bruselas (MPG).

LEVY, H., MATGASANIS, M. Y SUTHERLAND, H. (2013), Towards a European Union child basic income? Within and between country effects, *International Journal of Microsimulation*, 6, 1: 63-85.

MAGNUSON, K. Y VOTRUBA-DRZAL, E. (2009), Enduring Influences of Childhood Poverty," en *Changing Poverty, Changing Policies*, eds. M. Cancian and S. Danziger (New York: Russell Sage Foundation).

OCDE (2017). *Health at a Glance*. París: OCDE.

SCHIRLE, T. (2015) The effects of universal child benefit on labour supply, *Canadian Journal of Economics*, Volume 48(2): 437-463.

UNICEF (2018) Informe Anual 2017, Naciones Unidas. Villar, A. (2014), "No es país para jóvenes", *Panorama Social*, 20: 53-70.

**Observatori
Social
de "la Caixa"**

Fundació "la Caixa"
